

aixi treballa

L'OFICI DE MESTRE D'AIXA

A Sant Feliu, al carrer Sant Isidre, hi ha un taller on encara s'hi construeixen vaixells de fusta. Hi treballa constantment el Sr. Gay des de fa molt de temps. Nosaltres hem anat a trobar-lo per demanar-li que ens parlés detingudament d'aquesta feina que deu ser tan vella com la primera vegada que l'home va decidir de fer-se amb un bot a la mar. Amb una amabilitat molt franca, el senyor Gay ha respost a les nostres preguntes.

Primer de tot li preguntem d'on ve el nom de mestre d'aixa.

—L'aixa és una eina que consisteix en una fulla de ferro acerat posada en angle agut a un mànec de fusta. Encara es fa servir per desbastar la fusta destinada a construir un vaixell. Hi ha l'aixa de mà i l'aixa de peu. Totes dues són indispensables avui dia per la feina que faig.

Fer un bot, un veler, qualsevol tipus de vaixell, implica tot un procés en el qual vostè com artesà, intervé des del principi fins al final. Podria explicar-nos una

mica en detall els passos que segueix per elaborar una nau d'aquestes?

—De moment es fa la maqueta del vaixell a una escala de 1/10 ó de 1/20. A la maqueta s'hi marquen ja les quadernes o costelles que consisteixen en una mena d'esquelet del vaixell. La distància entre quaderna i quaderna se'n diu clara. En el vaixell al natural, les quadernes són cada una de les peces de fusta arquejades inserides a la quilla en la seva part mitjana. Hi ha la quaderna mestra que es col·loca quasi sempre en el punt de més amplada del navili.

Un cop feta la maqueta es passa a construir al natural. Primerament es fa la quilla i després les quadernes, les quals es van muntant a tota aquesta espina dorsal que va de proa a popa. Us haureu fixat que a la paret hi ha una espècie de croquis per a la construcció de les quadernes al tamany natural. Aquest croquis serveix per fer les plantilles amb les quals es talla la fusta.

Quan hi ha totes les quadernes muntades es folra amb fusta de pi, normalment. La quilla i les quadernes solen ser de fusta de roure o d'alzina. Primer s'escal·fen les fustes perquè s'estovaeixin. Es fa amb un soplec de butà, aquest és el meu cas, però hi ha qui les mulla. Seguidament es tallen tot donant aquesta forma semiovalada característica fisquejant-les amb un compàs. Per folrar es fan servir claus d'acer galvanitzat.

Després de folrar, s'ha de polir i calafatar amb una espàtula de ferro, afuada en un cap i amb cabota en l'altre per a introduir l'estopa a les juntures de les taules d'una embarcació. Això és el que pròpiament ha de fer el calafat, un ofici ben diferenciat del de mestre d'aixa. Entre taula i taula, a les juntes, s'hi posa estopa que ja ve preparada en panes amb quitrà. Aquesta estopa, quan el vaixell es mulla, s'infla i impedeix l'entrada de l'aigua. Fa una olor típica, agradable i l'essència de quitrà fa que no es podreixi amb el constant contacte de l'aigua de mar.

Quins són els tipus de vaixells més característics que vostè pot fer?

—Pràcticament tots, des dels més petits, els bots, les xaiques o gussis que no passen de quatre o de cinc metres; els llaguts, d'un pal amb vela llatina, botaló amb un floc i una messana a popa; les mallorquines, més estilitzades, amb cabina o sense; els velers... fins els tipus «liberty» on la proa és diferent de la popa.

Hi ha un tipus de mesura a tenir en compte?

—A part de les característiques de cada vaixell, normalment l'amplada constitueix 1/3 de la llargada total.

Hi ha hagut alguna innovació important en els últims anys?

